

РИНКОВЕ СЕРЕДОВИЩЕ ГОСПОДАРЮВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

Проаналізовано діяльність підприємств та організацій. Досліджено їхню класифікацію. Розглянуто особливості впливу макро- та мікросередовища на господарську діяльність підприємств.

Ключові слова: підприємство, підприємницьке середовище, ринкове середовище, макросередовище, мікросередовище.

Abstract

Activity of enterprises and organizations is analysed. Their classification is investigational. The features of influence are considered macro- and microenvironments on economic activity of enterprises.

Keywords: enterprise, enterprise environment, market environment, macroenvironment, microenvironment.

Вступ

В умовах ринку кожне підприємство є самостійним виробником. Воно може самостійно приймати рішення в рамках чинного законодавства. Водночас у своїй діяльності підприємство зазнає впливу макроекономічних чинників і зовнішнього середовища та несе відповідальність за свої дії перед державою, своїми діловими партнерами і кінцевими споживачами своєї продукції.

Підприємства як господарюючі суб'єкти одночасно є основною ланкою національної економіки, і тому від результатів їхньої діяльності залежить загальний стан економіки країни та добробут її громадян.

У ринковій економіці підприємства є головним ланцюжком усієї економіки. Адже підприємства не тільки виробляють продукцію, що користується попитом на ринку, а й створюють робочі місця, забезпечують зайнятість, виплачують заробітну плату тощо.

Виклад основних результатів дослідження

Підприємство - економічна одиниця, створена для виробництва продукції, виконання робіт або надання послуг з метою отримання прибутку. Назва підприємства відображає його діяльність та статус. Підприємства і господарюючі суб'єкти відрізняються за формою підприємницької діяльності, статусом та наявністю фірмових найменувань для ідентифікації продуктів або послуг. Обидва мають юридичний статус, баланс, розрахунковий рахунок та систему обміну і звітності.

Головна мета кожного підприємства - виробництво продукції та надання послуг для задоволення потреб ринку і отримання прибутку. Цілі підприємства повинні бути конкретними, досяжними, мірними та орієнтованими в часі, і вони формуються на основі загальної місії підприємства.

Підприємці ведуть бізнес у складному середовищі та мають широкий спектр обов'язків, вимагаючи від них глибоких знань та професійної підготовки в галузі економіки. Їхніми головними інтересами є збільшення прибутку та розвиток бізнесу. Вони взаємодіють з різними суб'єктами та враховуючи їх інтереси. Підприємці приділяють особливу увагу стратегічному та тактичному плануванню своєї діяльності, адже це допомагає досягти максимального прибутку та ефективно управляти підприємством [4, с. 144-146].

У країнах із розвинутою ринковою економікою існують мільйони різних типів і різновидів підприємств, що відображають різноманітні форми і способи використання капіталу.

Усі підприємства класифікуються за низкою ознак:

- Вид економічної діяльності;
- Форма власності;
- За галузевою приналежністю;
- За регіональним і національним масштабом діяльності;

- Кількісні критерії;

- Організаційно-правові ознаки [2, с. 105-107].

Керівництво підприємства повинно мати глибоке розуміння організаційної теорії, що розглядає підприємство як єдину систему, враховуючи всі її внутрішні зв'язки та взаємозалежності. Це є важливим елементом успішного прийняття та впровадження рішень, і вимагає комплексного та системного підходу.

Системний підхід розглядає підприємство як цілісну систему, де всі її компоненти взаємодіють з зовнішнім середовищем. Важливо розрізняти закриті та відкриті системи: закриті мають чітко обмежені межі та функціонують незалежно від зовнішнього середовища, наприклад, годинник.

У відкритих системах відбувається обмін інформацією та матеріалами з зовнішнім середовищем. Підприємство отримує ресурси із зовнішнього середовища, перетворює їх у продукцію та послуги, які постачає назовні.

Ефективність цього процесу створює додаткову вартість та впливає на різні аспекти, такі як прибуток, зростання ринку, соціальна відповідальність, організаційний ріст та задоволеність співробітників.

Підприємства є відкритими системами, і їхній успіх залежить від адаптації до змін зовнішнього середовища. Недооцінювання цього середовища може призвести до великих проблем.

Зовнішнє середовище підприємства складається з численних чинників, які можуть бути прямими або непрямими. Прямі чинники впливають на підприємство безпосередньо і швидко, тоді як непрямі впливають опосередковано [1, с. 152-154].

Мікросередовище підприємства - внутрішнє середовище, де приймаються управлінські рішення, об'єднує всі функціональні області компанії. Його завдання включають:

1. Управління персоналом - забезпечує робочу силу та управління людськими ресурсами.
2. Фінанси і бухгалтерія - відповідають за фінансовий облік та управління коштами.
3. Ланцюг поставок - організація ресурсів для виробничої системи.
4. Розподіл продукції - доставка товарів споживачам.
5. Виробнича функція - забезпечення виробництва і контроль якості.
6. Маркетинг - виявлення і задоволення потреб клієнтів та інтеграція функціональних структур для орієнтації на ринок [3, с. 49-52].

Макросередовище фірми включає такі фактори, які не впливають безпосередньо на її функціонування, але впливають на неї. Воно складається з таких елементів:

1. Соціальне середовище: це включає зміни вікової структури населення, зміни в способі життя, звичаї, цінності, етику та релігію суспільства, а також соціально-економічну стратифікацію.
2. Правове середовище: фірми повинні діяти в межах закону і враховувати контрактне законодавство, особливо в розвинених країнах.
3. Державне та політичне середовище: держава може бути як покупцем, так і постачальником, і вона також виконує регулюючі та захисні функції.
4. Технологічне середовище: зміни в технологіях можуть створювати нові можливості та виклики для фірм.
5. Економічне середовище: економічні умови постійно змінюються, і компанії, які активно впливають на це середовище, мають більше шансів на успіх.

Підприємство формулює свої цілі з урахуванням зовнішнього середовища, яке визначає ресурси, доступні для досягнення цих цілей на мікро- і макрорівнях.

Висновки

Отже, ринкове середовище підприємства включає зовнішні фактори, які впливають на його діяльність. Аналіз ринкового середовища полягає в вивченні цих факторів і їх впливу на підприємство. Цей аналіз важливий для прийняття управлінських рішень на всіх рівнях управління. У ринковій економіці підприємства зосереджуються на ефективному використанні ресурсів, мінімізації витрат і максимізації прибутку. Для досягнення цих цілей вони вивчають потреби ринку, організують виробництво і реалізують продукцію, застосовують маркетинг і вдосконалюють управління.

Усе це вимагає глибоких економічних знань і підтримує конкурентоспроможність підприємств на ринку. Щоб вижити і розвинути, підприємства повинні постійно покращувати свої умови виробництва, шукати нові способи продажу продукції і вдосконалювати товарну політику.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Гетьман О. Економіка підприємства: Навчальний посібник—2-ге видання/Оксана Гетьман, Валентина Шаповал; Мін-во освіти і науки України, Дніпропетровський ун-т економіки і права. — К.: Центр навчальної літератури, 2010. — 488 с. [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://biblio.umsf.dp.ua/jspui/bitstream/123456789/2275/1>
2. Економіка підприємства: Навчальний посібник/ П. В. Круш, В. І. Подвігіна, Б. М. Сердюк та ін.. — К.: Ельга-Н: КНТ, 2007. — 777 с.
3. Линовицька С. А. Методи оцінки ефективності пристосування вітчизняних підприємств до змін зовнішнього середовища //Актуальні проблеми економіки. — 2006. — № 5. — С. 49 – 57с.
4. Селезньов В. Основи ринкової економіки України: Влада. Право. Підприємство. Фінанси. Податки. Маркетинг. Менеджмент. Торгівля. Реклама: Посібник/ Володимир Селезньов. — К.: А.С.К., 2006. — 687 с.

Руда Лілія Петрівна – к.е.н., доцент кафедри фінансів та інноваційного менеджменту, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: rudalist_ok@ukr.net

Краус Олександра Олександрівна – студентка групи МФКД-21б, факультет менеджменту та інформаційних технологій, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: oleksandrakraus@gmail.com

Ruda Liliia – PhD, Assistant Professor of the Department of the Finance and innovation management, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, email: rudalist_ok@ukr.net

Oleksandra Kraus - student of group MFKD-21b, Faculty of Management and Information Technologies, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: oleksandrakraus@gmail.com